

Формування культури академічної доброчесності у навчанні англійської мови магістрантів

Гончарова О.А., Маслова А.В.

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького*

Ключові слова: академічна доброчесність, магістранти, якість освіти, вправи для навчання академічної доброчесності

Постановка проблеми. В умовах реформування системи вищої освіти України і подальшої орієнтації вітчизняних освітніх практик на європейські етичні стандарти в освітніх наукових дослідженнях гостро постає питання формування культури академічної доброчесності в студентському середовищі. Особливо **актуальним** це питання є для студентів магістратури, оскільки саме перед ними під час написання магістерської роботи стоїть завдання оволодіти методологією наукової творчості, самостійно проводити наукові дослідження та оприлюднювати їх результати на засадах публікаційної етики, опрацьовувати автентичні англомовні наукові джерела, вміло оперуючи інформацією, що міститься в них, та нести відповідальність за її достовірність, щоб, таким чином, бути спроможним до плідної інноваційної і науково-дослідної діяльності. Досягнення такого результату, в свою чергу, неможливе без дотримання як здобувачами вищої освіти, так і науково-педагогічними працівниками загальних принципів академічної доброчесності як одного з елементів системи забезпечення якості сучасної української освіти.

Наразі освітні процеси в нашій країні зазнають кризи академічної доброчесності через відсутність «достатньої інформації щодо концептуальної будови, компонентів та принципів академічної та наукової доброчесності, щодо можливого покарання за недотримання етичних норм співіснування в університетському середовищі» [5, с. 136], а також через «низький рівень довіри до результатів навчання, зокрема й творчих наукових досягнень як здобувачів, так і насамперед професорсько-викладацького складу ЗВО» [6, с.

192]. Проте, **аналіз наукової літератури** свідчить про значний інтерес до окресленого питання як у вітчизняних (В. Бахрушин, О. Карагодіна, Т. Костирко, Є. Недогібченко, Є. Ніколаєв, О. Парфьонова, О. Слободянюк, Я. Тицька та інші), так і зарубіжних (Т. Coalter, Т. Fishman, D. Malan, R. McHaney, P. Piascik) науковців. Тому **метою наведеної публікації** є висвітлення сутності поняття «академічна доброчесність», розгляд її ознак та заходів, що її зумовлюють, а також вправ, що сприяють формуванню академічної доброчесності засобами англійської мови. Вважаємо, що для формування свідомого ставлення здобувачів вищої освіти до академічної культури необхідно запровадити спеціальну навчальну дисципліну.

У своєму дослідженні ми висуваємо **гіпотезу**, що магістранти, які успішно пройшли курс «Іноземна мова для академічного спілкування», опанували навички академічного письма, ознайомились з правилами цитування та оформлення бібліографії, сформували належне ставлення до інтелектуальної власності, навчилися перефразовувати та реферувати наукові джерела, запобігати плагіату, є більш обізнаними з принципами і фундаментальними цінностями академічної доброчесності та вдало використовують їх під час написання своєї магістерської роботи.

Методологія дослідження. Імплементація поняття «академічна доброчесність» в освітню сферу починається зі статті 42 Закону України, де академічна доброчесність визначається як «сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання й/або наукових (творчих) досягнень» [4, с. 42]. На думку Т. Фінікова, ці етичні принципи і правила мають охоплювати всіх основних гравців академічної арени (абітурієнтів, студентів, аспірантів і молодих дослідників, провідних викладачів та вчених, представників органів управління і контролю освіти, замовників наукової продукції, видавців наукової літератури та періодики,

лідерів громадських і професійних організацій та асоціацій, пов'язаних з вищою освітою), які створюють і підтримують науково-освітню діяльність [1, с.11]. Таким чином, «визначення власних моральних стандартів, їх постійне співставлення з кращими взірцями глобальної академічної культури, послідовне втілення в життя на кожному напрямі роботи» є пріоритетом розвитку сучасної наукової спільноти [3, с.191].

Серед ознак, притаманних академічній доброчесності виділяють: 1) комплексний характер (сукупність етичних принципів та визначених законом правил); 2) наявність спеціального суб'єкта (учасників освітнього процесу); 3) чітко визначена сфера застосування (в процесі навчання, викладання та провадження наукової діяльності); 4) особлива мета (забезпечення довіри до результатів наукових досягнень) [7, с. 5].

Згідно з чинним законодавством, дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації [4].

Застосування перелічених заходів в рамках дисципліни «Іноземна мова для академічного спілкування» неможливе без виконання спеціальних вправ, які мають на меті навчити магістрантів складати бібліографічний список літератури, робити посилення на наукові джерела та цитувати думки вчених, реферувати та писати короткі тексти на науково-педагогічну тематику. Наведемо приклади таких вправ. Студентам пропонується прочитати три варіанти одного і того ж наукового тексту, один з яких є оригінальною

версією наукового твору, інший – перефразований варіант наукового твору із дотриманням усіх норм та правил академічної доброчесності, третій – версія з елементами плагіату. Таким чином студенти повинні визначити, який уривок є оригінальним. Окрім того, студенти мають вміти коректно робити посилання на думки науковців, висловлені у науковій праці, тому доречно виконати вправи на розвиток вміння академічного письма, а саме ті, що націлені на формування навички коректного цитування. Інша вправа, яка може бути запропонована студентам в рамках вивчення дисципліни «Іноземна мова для академічного спілкування», це аналіз англomовного наукового твору та його усна інтерпретація з використанням переліку наукових кліше, які наводяться у темплейті [2].

Висновки. Таким чином серед завдань, які повинні опанувати магістранти під час вивчення дисципліни «Іноземна мова для академічного спілкування», на перший план виходять наступні: оволодіння методологією наукової творчості, вміння самостійно проводити наукові дослідження та оприлюднювати їх результати на засадах публікаційної етики. Отже, щоб бути спроможним до плідної інноваційної і науково-дослідної діяльності магістранти повинні вміти опрацьовувати автентичні англomовні наукові джерела, вміло оперуючи інформацією, що міститься в них, та нести відповідальність за її достовірність.

Використані джерела:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнародний благодійний фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с. Режим доступу: https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf
2. Англійська мова для академічного спілкування : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / [авт. кол.: Гончарова О.А., Маслова А.В.]. – Мелітополь: Колор Принт, 2019. – 104 с.

3. Т.М. Костирко, М.С. Жигалкіна. Формування культури академічної доброчесності бібліотекою закладу вищої освіти. // Бібліотечний Меркурій, Вип.2 (22), 2019, с.190-198. DOI: [http://dx.doi.org/10.18524/2304-1447.2019.2\(22\).180350](http://dx.doi.org/10.18524/2304-1447.2019.2(22).180350)
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. О. М. Слободянюк. Роль науково-педагогічного колективу у формуванні культури академічної доброчесності студентів. // Вісник Вінницького політехнічного інституту, № 6, с. 134-139, Груд 2018. Режим доступу: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2304/2245>
6. Я.О. Тицька. «Академічна доброчесність» та «академічна відповідальність» у забезпеченні якості освіти. // Науковий вісник Підприємництво, господарство і право, №11, 2018, с.192-195. Режим доступу: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/11/37.pdf?fbclid=IwAR1Wlkari53ulbpqyI4aCADNwUF2fwVMMueh2HdpOnVuxg7PBUEEnSN_WuXY
7. Я.О. Тицька. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Сер.: Юриспруденція, № 34, 2018, с. 4-7. Режим доступу: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc34/3.pdf>